

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ

Кафедра журналістики та мовної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету

«

Інна САВИЦЬКА

2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри журналістики
та мовної комунікації
протокол № від 2023 р.

В.о. завідувача кафедри
Марина НАВАЛЬНА

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Англійська мова та друга іноземна»

Валентина СТРИЛЕЦЬ

Гарант ОП «Німецька мова та друга іноземна»

Наталія ОЛЬХОВСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Сучасна українська мова та література»

Спеціальність: 035 «Філологія»
Спеціалізація: 035.041 «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»
035.043 «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – німецька»
Освітня програма: «Англійська мова та друга іноземна»
«Німецька мова та друга іноземна»
Гуманітарно-педагогічний факультет
Розробники: д. ф. н., проф. Семашко Тетяна Федорівна
к. пед. н., доц. Чумак Тетяна Миколаївна

1. Опис навчальної дисципліни
«Сучасна українська мова та література»
для повного терміну денної форми навчання

Освітній ступінь, галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітня програма		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	03 Гуманітарні науки	
Спеціальність	035 Філологія	
Спеціалізація	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська) 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька)	
Освітня програма	Англійська мова та друга іноземна Німецька мова та друга іноземна	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	<u>120</u>	
Кількість кредитів ECTS	<u>4</u>	
Кількість змістових модулів	<u>3</u>	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	—	
Форма контролю	іспит (1 семестр, 1 курс)	
	іспит (2 семестр, 1 курс)	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	1,2	1
Лекційні заняття	30 год.	6
Практичні, семінарські заняття	46 год.	4
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	44 год.	110
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:	3, 2 3, 2	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Сучасна українська мова – мова державна і для багатьох студентів рідна. Вільне, досконале володіння мовою неможливе без знання її системи, структури, фонетичних, словотвірних, граматичних закономірностей, орфографічних і орфоепічних норм. Українська мова для студентів, які навчаються за спеціальністю «Філологія (англійська мова, німецька мова) є водночас і загальноосвітньою, і спеціальною лінгвістичною дисципліною. Без засвоєння лінгвістичних знань неможлива висока професійна підготовка словесника, свідоме практичне оволодіння українською літературною мовою, набуття практичних навичок використання її виражальних засобів відповідно до сучасних норм, подолання недосконалого білінгвізму студентів, а також набуття уміння вільного спілкування в різних комунікативних сферах.

Мета курсу – поглибити знання студентів із сучасної української мови та української літератури, сформувавати в них погляд на мову як на системно-структурне явище, допомогти їм глибше оволодіти мовними формами, активізувати їх уміння спілкуватися українською мовою в різних соціокомунікативних ситуаціях.

Завдання:

- ознайомити студентів із структурою та системою української мови, одиницями мовних рівнів; найголовнішими фонетичними явищами; принципами українського правопису; будовою та способами творення слів;
- закріпити знання про моно- та полісемію, типи переносних значень;
- показати відмінності між омонімією та багатозначністю, навчити розмежовувати омонімію від полісемії; навчити аналізувати словникові статті про багатозначні слова та слова-омоніми;
- донести до студентів відомості про синонімію як лексико-семантичне явище, про різновиди синонімів і джерела синонімії;
- проаналізувати явище лексичної антонімії в українській мові, навчити розрізняти типи антонімів, з'ясувати джерела антонімії;
- подати відомості про лексику української мови з погляду її походження, активності вживання, співвіднесеності з певним стилем, емоційним забарвленням;
- ознайомити студентів з поняттям про фразеологічні одиниці, їх різновиди з погляду семантики, відповідно до граматичного складу;
- висвітлити системні зв'язки, явище варіантності у фразеології та джерела фразеології української мови; з'ясувати мовностильові особливості фразеологізмів;
- ознайомити з основними класифікаціями словників та будовою словникових статей у лексикографічних працях різного типу;
- поглибити знання студентів про самостійні частини мови та їхні граматичні особливості, про частиномовний статус прийменника, сполучника, частки, вигуку;
- поглибити знання студентів про словосполучення; типи словосполучень;
- з'ясувати питання про структурні, прагматичні та інтонаційні особливості простого речення та його пунктуацію;
- розширити уявлення студентів про елементарне складне речення та багатокомпонентне складне речення (будова, семантико-синтаксичні відношення між частинами, особливості пунктуації).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- основні теоретичні відомості про українську мову, її системно-структурну організацію; властивості одиниць різних рівнів;
- головні фонетичні зміни, що відбуваються в процесі мовлення;
- принципи українського правопису;
- особливості класифікацій слів української мови за походженням, уживанням, активністю функціонування в мовленні;
- джерела синонімії, антонімії, омонімії як лексико-семантичних явищ;

- знати різні типи фразеологічних одиниць, принципи стилістичної організації лексики, класифікації стилів сучасної української мови;
  - знати лексико-семантичні, граматичні категорії різних частин мови тощо;
  - знати будову словосполучень, типи підрядного зв'язку у словосполученні;
  - знати типи і види простих і складних речень;
  - знати принципи української орфографії та пунктуації;
- вміти:**
- аналізувати лексику за зазначеними вище ознаками;
  - виявляти однозначні й багатозначні, омонімічні й полісемічні слова;
  - визначати прямі й переносні типи лексичних значень;
  - характеризувати тип переносного значення слова;
  - з'ясувати походження слів;
  - диференціювати різні типи фразеологічних одиниць;
  - знаходити потрібну інформацію в різних типах лінгвістичних словників (тлумачних, орфографічних, етимологічних тощо);
  - вільно спілкуватися українською мовою і вміло добирати лексику відповідно до жанрового і стильового спрямування висловлювання;
  - робити фонетичний, словотвірний, морфологічний аналізи окремих слів і словосполучень;
  - утворювати потрібні граматичні форми, правильно відмінювати запропоновані словосполучення;
  - визначати лексико-граматичні, структурні, значеннєві розряди окремих частин мови;
  - аналізувати різні види простого та складного речень, складного синтаксичного цілого, розрізняти диференційні ознаки синтаксичних одиниць;
  - схематично представити різні типи складних речень і складних синтаксичних конструкцій, правильно оперувати знаннями принципів пунктуації.

Набуття компетентностей

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК 9 Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 12. Здатність до організації ділової комунікації.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 13. Аналізувати й інтерпретувати твори художньої літератури, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

1. Програма та структура навчальної дисципліни «Сучасна українська мова та література»

для повного терміну денної форми навчання

Змістовий модуль 1.

Фонетико-орфографічна система сучасної української мови та її лексико-семантичний і фразеологічний рівні.

Тема 1. Фонетика й фонологія сучасної української мови та використання їхнього потенціалу в перекладацькій діяльності.

Предмет і поняття фонетики та фонології, їх зв'язок із іншими лінгвістичними дисциплінами. Класифікація голосних звуків (фонем) в українській мові за рядом, за ступенем підняття язика, за наявністю чи відсутністю лабіалізації. Класифікація приголосних звуків (фонем) за участю голосу і шуму, за місцем творення, за наявністю чи відсутністю лабіалізації. Транскрипція. Фонетична та фонематична транскрипції. Зміни звуків у мовному потоці. Видозміни голосних і приголосних фонем. Чергування голосних і приголосних фонем в українській мові.

Тема 2. Сегментні та суперсегментні одиниці фонетичної системи.

Склад як одиниця фонетики. Структура складу та його компоненти. Типи складів. Складоподіл в українській мові. Неоднозначність складоподілу в українській мові. Наголос як одиниця фонетики. Словесний наголос, його функції. Рухомий й нерухомий наголос при словозміні і словотворенні. Головний та побічний наголос. Акцентологія. Пауза. Інтонація. Функції інтонації. Компоненти інтонації. Типи інтонації в українській мові.

Тема 3. Графіка як галузь знань про співвідношення літер і фонем.

Графіка як галузь знань про співвідношення букв і фонем. Графічні засоби української мови. Склад сучасного українського алфавіту. Співвідношення між буквами і звуками українського алфавіту.

Тема 4. Лексикологія сучасної української мови. Шарування словникового складу української мови. Українська лексикографія.

Лексикологія як розділ мовознавства. Багатозначність. Омоніми та шляхи їх виникнення. Міжмовна омонімія. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Склад лексики сучасної української мови за походженням. Активна і пасивна лексика в сучасній українській мові. Неологізми. Застаріла лексика. Лексика української мови зі стилістичного погляду. Діалектизми та жаргонізми в складі української лексики.

Джерела української фразеології. Класифікація фразеологічних одиниць. Системні зв'язки у фразеології. Фразеологія і мовні кліше. Мовні штампи. Вживання фразеологізмів та їх трансформація.

Загальна характеристика словників. Розвиток української лексикографії. Типи словників. Перекладні, тлумачні, етимологічні, фразеологічні словники. Словники синонімів, антонімів, паронімів. Орфографічні, орфоепічні та інші словники правильності мови.

Змістовий модуль 2.

Граматичний устрій сучасної української мови.

Тема 5. Морфеміка і словотвір як вчення про структуру слова.

Предмет морфеміки. Морфемна структура слів. Поняття морфа й морфеми. Типи морфем української мови. Дери́ваційні й формотворчі афікси.

Предмет і поняття словотвору. Твірна, непохідна і похідна основа словотвору. Продуктивні і непродуктивні словотвірні типи. Загальна характеристика способів словотвору сучасної української літературної мови. Морфологічні способу словотвору української мови. Морфолого-синтаксичний, лексико-синтаксичний, лексико-семантичний способи словотвору сучасної української мови. Завдання словотвірного й морфемного аналізу.

Тема 6. Граматика як наука про будову мови.

Граматика як розділ мовознавства. Основні поняття граматики: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія.

Проблеми виділення частин мови. Принципи класифікації частин мови. Загальна характеристика частин мови. Частини мови як основні морфологічні одиниці. Проблема займенникових слів. Нечастиномовні слова-морфеми і слова-речення.

Лексико-граматичні розряди самостійних частин мови. Іменник як центральна частина мови. Семантична характеристика іменника. Первинні і вторинні іменники. Іменники власні і загальні, конкретні й абстрактні, збірні і речовинні. Категорія роду. Категорія числа. Іменник і категорія особи. Морфолого-синтаксична категорія відмінка. Типи відмінювання іменників. Поділ на відміни. Незмінювані іменники.

Прикметник як периферійна частина мови. Семантико-синтаксична характеристика прикметника. Розряди прикметників за значенням. Ступені порівняння якісних прикметників. Морфологічні категорії прикметника. Повні і стягнені форми прикметників. Перехід інших частин мови у прикметники (ад'єктивізація).

Проблема частиномовної природи числівника. Семантичні розряди числівників. Групи числівників за будовою. Морфологічні категорії числівників. Особливості категорії числа у числівниках. Особливості категорії відмінка у числівниках. Характер сполучуваності числівників з іменниками.

Граматичні ознаки займенників. Узагальнено-предметні (іменникові) займенники. Узагальнено-якісні (прикметникові) займенники. Узагальнено-кількісні (числівникові) займенники. Проніміналізація.

Дієслово як центральна частина мови. Граматичні категорії дієслів. Категорія виду. Категорія стану. Категорія способу і її зв'язок з категорією модальності речення. Категорія часу. Категорія особи. Дві основи дієслова. Поділ дієслів на дієвідміни. Класи українських дієслів. Дієприкметник. Дієприслівник.

Прислівник як периферійна частина мови. Граматичні ознаки прислівників. Означальні, обставинні і модальні прислівники.

Службові частини мови. Прийменник. Сполучник. Класифікація прийменників, сполучників за походженням і будовою. Частка. Класифікація часток. Загальне поняття про вигук. Розряди вигуків. Звуконаслідувальні слова. Слова-речення. Типи слів-речень.

Тема 7. Синтаксис словосполучення та речення.

Синтаксичні зв'язки у словосполученні та реченні. Засоби вираження синтаксичних зв'язків. Словосполучення як синтаксична одиниця-конструкція. Розмежування вільних синтаксичних словосполучень та інших сполучень слів. Типи синтаксичних словосполучень за будовою. Проблема сурядних сполучень слів. Підрядні словосполучення. Типи підрядних словосполучень за морфологічною ознакою головного компонент. Синтаксично вільні та синтаксично нечленовані словосполучення. Типи підрядного зв'язку у словосполученні: узгодження, керування, прилягання. Підрядні словосполучення і способи вираження в них семантико-синтаксичних відношень – атрибутивних, об'єктних, обставинних, синкретичних. Причини синкретизму. Нове у вивченні словосполучення.

Речення як основна одиниця синтаксису. Аспекти вивчення речення: формально-синтаксична організація речення; семантико-синтаксична організація речення; комунікативна організація речення. Типологія речень. Головні і другорядні члени речення. Складні речення: складносурядні речення, складнопідрядні речення, безсполучникові складні речення. Класифікація складних речень.

Складні речення з різними видами зв'язку – складні синтаксичні конструкції.

Складне синтаксичне ціле. Текст і його складники. Граматичні категорії тексту.

Тема 8. Мовні норми: орфоепічні, граматичні, орфографічні та пунктуаційні норми сучасної української мови.

Орфоепія сучасної української літературної мови. Орфоепічні норми, їхнє значення. Причини порушення орфоепічних норм. Орфоепічні норми в системі голосних і приголосних звуків. Засоби милозвучності української мови.

Орфографія. Принципи української орфографії (правопису). Правила вживання апострофа. Правила вживання м'якого знака. Подвоєння та подовження приголосних. Правопис слів іншомовного походження. Правопис прізвищ і власних імен. Правопис українських та іншомовних географічних назв. Правила переносу слів. Правопис складних іменників та прикметників. Правопис займенників, прислівників. Правопис прийменників, сполучників, часток.

Основи української пунктуації. Розвиток і принципи української пунктуації. Система розділових знаків та їхні основні функції. Пунктуаційні норми сучасної української мови.

Змістовий модуль 3. Сучасна українська література

Тема 1. Культурно-історичні умови розвитку літературного процесу в Україні останньої чверті ХХ – початку ХХІ століття.

Основні тенденції розвитку сучасного літературного процесу. Поняття «сучасний літературний процес» (остання чверть ХХ – поч. ХХІ ст.).

Активне співіснування у літературному процесі різних мистецьких течій, шкіл, напрямів.

Типи дискурсів у сучасній українській літературі: неопозитивізм, неомодернізм, постмодернізм як моделі національно-культурного самоусвідомлення. Співіснування в літературному процесі к. ХХ – поч. ХХІ ст. різних поколінь. Естетичне обличчя генерації літературних «батьків» (І. Жиленко, Ю. Мушкетик, Р. Іваничук, В. Дрозд, Є. Гуцало, П. Загребельний, А. Дімаров, В. Захарченко та ін.). Нові грані прози Є. Гуцала, В. Дрозда: риси постмодернізму.

Тема 2. Постмодернізм як естетичне явище: джерела, етапи розвитку, представники, жанрові різновиди.

Передумови постмодерного дискурсу в сучасній українській літературі. Елементи поетики постмодерну у творчості В.Стуса.

Українська дискусія про постмодернізм. Карнавальний напрям постмодерної літератури. Орієнтація на бахтінську карнавалізацію як основний спосіб відображення буття, його зв'язок з бурлескно-травестійною традицією І. Котляревського, з бароковою поетикою (літгурти «Бу-Ба-Бу», «ЛуГоСАд», «Пропала грамота»; проза Ю. Андруховича, В. Неборака, Володимира Діброва, Ю. Винничука, Б. Жолдака).

Посткарнавальна література як друга течія постмодернізму в українській літературі (Ю. Винничук, Ю. Іздрик, Б. Жолдак, О. Ульяненко, «Нова дегенерація», «Червона фіра», «пси святого Юра» тощо).

«Київська школа поезії» – оригінальний модерний проект в українській літературі другої половини ХХ ст.

Тема 3. Поетичні генерації сімдесятників, вісімдесятників та «дев'яностівців».

Повернення поезії до власної мистецької сутності, пріоритет загальнолюдських гуманістичних цінностей над класовими. Міфологізм поетичного мислення «сімдесятників».

Василь Герасим'юк як репрезентант модерної лірики сімдесятників, її міфологічної течії. Стильові особливості поезії В. Герасим'юка.

Суспільні трансформації 80-х років та їх осмислення митцями.

Представники літературного покоління. Літературні авангардисти. Гурти «Бу-Ба-Бу», «Пропала грамота», «ЛуГоСад». Постмодерні рефлексії Ю. Андруховича («Перверзія», «Московіада»).

Юрій Андрухович – найпомітніший творець постмодерного роману.

Олександр Ірванець – представник карнавальо-провокаційної складової постмодерного дискурсу.

Особливості постмодерної естетики поетів 90-х років, її відмінність від творчих засад вісімдесятників («дев'яностівці», «люди перелому», «покоління національної депресії»): Іван Андрусак, Степан Процюк, Іван Ципердюк, Юрій Бедрик, Сергій Жадан, Василь Махно, Ігор Бондар-Терещенко, Ростислав Мельників, Роман Скиба, Василь Габор, Павло Вольвач, Оксана Забужко, Мар'яна Савка та ін.

Вихід колективної збірки поезій «Нова дегенерація». Протест проти свідомості колоніальної людини, тяжіння до епатажу, поетична самоіронія, сарказм, сповідування філософії трагічного бунту. Причини розпаду гурту у середині 90-х.

Тема 4. Сергій Жадан, Павло Вольвач, Олесь Ульяненко, Василь Слапчук у літературному процесі к. ХХ – п. ХХІ ст.

Сергій Жадан – зачинатель поезії дев'яностівців, учасник літгурту «Червона фіра». Поетичні збірки: «Рожевий дегенерат», «Цитатник», «Генерал Юда», «НЕП», «Динамо Харків», «Пепсі», «Дні Марії».

Павло Вольвач – автор поетичних збірок «Маргінес», «Кров зухвала», «Південний Схід». Місце П. Вольвача в літературному процесі порубіжжя. Перевага громадянської лірики: порушення актуальних проблем, суперечливих соціальних процесів сьогодення. Філософські роздуми над місцем людини у світі. Ідея гармонізації відносин людини й світу, особистості й суспільства в цілому.

Місце Олеся Ульяненка в літературному процесі к. ХХ – п. ХХІ ст. (романи «Сталінка», «Вогненне око», «Богемна рапсодія», «Зимова повість», «Син тіні», «Жінка його мрії» та ін.). Роман «Сталінка» як явище постмодерної прози.

Специфіка рефлексивного художнього мислення в творчості Василя Слапчука, «афганська» тема в поетичній творчості митця. Проблема співвідношення добра і зла, честі і безчестя, смерті і безсмертя.

Тема 5. Неомодернізм у сучасній українській прозі.

В'ячеслав Медвідь, Євген Пашковський як репрезентанти модернізованого неотрадиціоналізму в українській літературі кін. ХХ ст. «Киевожитомирська» прозова школа: В. Медвідь, Є. Пашковський, О. Ульяненко, К. Москалець.

Естетична концепція жіночої прози. Термін «жіноча література» («жіноча проза», «жіноча поезія», «жіноче письмо»).

Відгомони загальносвітової постмодерної ситуації, для якої характерне усвідомлення взаємин людини і тексту, людини і віртуальної реальності (Г. Тарасюк, Л. Таран, Л. Пономаренко, О. Пахльовська, Г. Пагутяк, К. Мотрич, С. Майданська, Є. Кононенко, І. Роздобудько, С. Талан, Т. Малярчук та ін.).

Місце Оксани Забужко в «новій хвилі» жіночої прози української літератури порубіжжя. Модернізована версія фольклорних та біблійних мотивів і образів у «Казці про калинову сопліку» О. Забужко. «Музей покинутих секретів» – роман-епос про національну історію.

Проблематика, жанрові різновиди прози Марії Матіос («Щоденник страченої», «Бульварний роман»). Художнє осмислення драматичних сторінок української історії в романі Марії Матіос «Солодка Даруся».

Місце Галини Пагутяк в жіночій прозі порубіжжя. «Писар Східних воріт Притулку» – роман про вічні пошуки людиною власної сутності.

Тема 6. Тенденції розвитку сучасної української драматургії та історичного роману.

Сучасний стан українського театру. Розвиток театру авангарду у кінці 80-х – на поч. 90-х років. Його джерела: вистави Андрія Жолдака «О-О-И», Б. Озерова «Ла фюнф ін дер люфт». Бунт проти традиційних норм, своєрідна втеча від реальності, апокаліптичне мислення, проблема розщепленої особистості. Тенденції розвитку драматургії: жанрові різновиди, тематична багатоплановість, риси постмодернізму, драми абсурду. Художня своєрідність драматургії О. Ірванця, Я. Стельмаха, І. Бондаря, Терещенка, Н. Нежданої.

Тенденції розвитку «нової хвилі» історичної романістики к. ХХ – поч. ХХІ ст. Нові якості історичного роману Р. Іваничука, П. Загребельного, Ю. Мушкетика, Ліни Костенко, М. Вінграновського. Нові ідейно-художні якості: особливий психологізм, акцентування уваги на зображенні національного характеру, специфічна організація простору і часу, драматургічність та кіномислення (зображення людських типів, звичаїв, пейзажу, предметів побуту тощо): Р. Іваничук, С. Талан, В. Лис, А. Кокотюха та ін. Роман Василя Шкляра «Чорний ворон» – історичний роман про боротьбу холодноярських повстанців із радянською владою. Осмислення подій початку ХХІ століття у романі Ліни Костенко «Записки українського самашедшого».

Тема 7. Концепція двох полюсів української літератури – елітарності й масовізму. Альтернатива як спосіб самовираження молодих українських письменників. Найновіші тенденції сучасного літературного процесу.

Жанрове розмаїття «масової літератури» (детективи, трилери, мелодрами, кримінальні романи тощо). Поняття «бестселер». Специфічні умови його розвитку в українській літературі порубіжжя. Авантюрно-психологічні романи-бестселери Василя Шкляра («Ключ», «Елементал», «Кров кажана»). Розвиток детективного українського жанру, його репрезентанти (А. Кокотюха, Л. Кононович). Екзистенційні проблеми крізь призму детективного жанру (романи Євгенії Кононенко «Імітація», «Зрада»). Особливості сучасного жанру: А. Кокотюха, І. Роздобудько, А. Дністровий, Л. Кононович. Кримінальний роман Леоніда Кононовича «Феміністка»: спроба створення національного детективу. Творчість Максима Кідрука. Жанрові виміри травелогів.

Жанрово-стильові особливості сучасної української фантастики (постапокаліптика, кіберпанк, космоопера, наукова фантастика). Творчість Марини і Сергія Дяченків. Володимир Арєнев «Душниця», «Бісова душа, або Заклятий скарб». Специфіка фантастичного художнього світу в романі Юрія Щербака «Час смертохристів».

Нові виміри прози та поезії 2014-2023 років. Художнє осмислення подій Євромайдану та російсько-української війни в текстах В. Шкляра («Чорне сонце»), М. Матіос («Приватний щоденник. Майдан. Війна...»), М. Слабошпицького («Велика війна 2014»), Г. Вдовиченко («Маріупольський процес»), С. Жадана («Інтернат»), С. Талан («Оголений нерв»).

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Фонетико-орфографічна система сучасної української мови та її лексико-семантичний і фразеологічний рівні												
Тема 1. Фонетика й фонологія сучасної української мови та використання їхнього потенціалу в перекладацькій діяльності. Предмет і завдання фонетики. Зв'язок фонетики з іншими лінгвістичними дисциплінами. Класифікації голосних і приголосних звуків. Фонетична та фонематична транскрипції.	12	2	5			5						
Тема 2. Сегментні та суперсегментні одиниці фонетичної системи. Склад як одиниця фонетики. Наголос як одиниця фонетики. Словесний наголос, його функції. Акцентологія. Пауза. Інтонація.	9	2	4			3						
Тема 3. Графіка як галузь знань про співвідношення букв і фонем. Графічні засоби української мови.	5	2				3						
Тема 4. Лексикологія сучасної української мови. Шарування словникового складу української мови. Джерела української фразеології. Українська лексикографія.	9	2	4			3						
Разом за змістовим модулем 1	35	8	13			14						
Змістовий модуль 2. Граматичний устрій сучасної української мови												
Тема 5. Морфеміка та словотвір як вчення про структуру слова. Морфемна структура слів. Типи морфем української мови. Загальна характеристика способів словотвору сучасної української літературної мови.	9	2	3			4						
Тема 6. Граматика як наука про будову мови. Основні поняття граматики: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія. Принципи класифікації частин мови. Морфологічний розбір частин мови.	12	2	6			4						
Тема 7. Синтаксис словосполучення і речення. Словосполучення. Типи словосполучень. Речення як основна одиниця синтаксису. Формально-синтаксична, семантико-синтаксична, комунікативна організація речення.	10	2	4			4						
Тема 8. Мовні норми: орфоепічні, граматичні, орфографічні та пунктуаційні норми сучасної української мови. Основи української пунктуації.	12	4	4			4						
Разом за змістовим модулем 2	41	8	17			16						

Змістовий модуль 3. Сучасна українська література

<p>Тема 1. Культурно-історичні умови розвитку літературного процесу в Україні останньої чверті ХХ – початку ХХІ століття.</p> <p>Основні тенденції розвитку сучасного літературного процесу. Поняття «сучасний літературний процес» (остання чверть ХХ – поч. ХХІ ст.).</p> <p>Активне співіснування у літературному процесі різних мистецьких течій, шкіл, напрямів.</p> <p>Типи дискурсів у сучасній українській літературі: неопозитивізм, неомодернізм, постмодернізм як моделі національно-культурного самоусвідомлення.</p> <p>Співіснування в літературному процесі к. ХХ – поч. ХХІ ст. різних поколінь. Естетичне обличчя генерації літературних «батьків» (І. Жиленко, Ю. Мушкетик, Р. Іваничук, В. Дрозд, Є. Гуцало, П. Загребельний, А. Дімаров, В. Захарченко та ін.). Нові грані прози Є. Гуцала, В. Дрозда: риси постмодернізму.</p>	1	2	2		2						
<p>Тема 2. Постмодернізм як естетичне явище: джерела, етапи розвитку, представники, жанрові різновиди.</p> <p>Передумови постмодерного дискурсу в сучасній українській літературі. Елементи поетики постмодерну у творчості В.Стуса.</p> <p>Українська дискусія про постмодернізм.</p> <p>Карнавальний напрям постмодерної літератури. Орієнтація на бахтінську карнавалізацію як основний спосіб відображення буття, його зв'язок з бурлескно-трагедійною традицією І. Котляревського, з бароковою поетикою (літгурти «Бу-Ба-Бу», «ЛуГоСАд», «Пропала грамота»; проза Ю. Андруховича, В. Неборака, Володимира Діброва, Ю. Винничука, Б. Жолдака).</p> <p>Посткарнавальна література як друга течія постмодернізму в українській літературі (Ю. Винничук, Ю. Іздрик, Б. Жолдак, О. Ульяненко, «Нова дегенерація», «Червона фіра», «Пси святого Юра» тощо).</p> <p>«Київська школа поезії» – оригінальний модерний проект в українській літературі другої половини ХХ ст.</p>	2	2	2		2						
<p>Тема 3. Поетичні генерації сімдесятників, вісімдесятників та «дев'яностівців».</p> <p>Повернення поезії до власної мистецької сутності, пріоритет загальнолюдських гуманістичних цінностей над класовими.</p>	3	2	2		2						

<p>Міфологізм поетичного мислення «сімдесятників». Василь Герасим'юк як репрезентант модерної лірики сімдесятників, її міфологічної течії. Стильові особливості поезії В. Герасим'юка.</p> <p>Суспільні трансформації 80-х років та їх осмислення митцями.</p> <p>Представники літературного покоління. Літературні авангардисти. Гурти «Бу-Ба-Бу», «Пропала грамота», «ЛуГоСад». Постмодерні рефлексії Ю. Андруховича («Перверзія», «Московіада»).</p> <p>Юрій Андрухович – найпомітніший творець постмодерного роману.</p> <p>Олександр Ірванець – представник карнавальної-провокаційної складової постмодерного дискурсу.</p> <p>Особливості постмодерної естетики поетів 90-х років, її відмінність від творчих засад вісімдесятників («дев'яностівці», «люди перелому», «покоління національної депресії»): Іван Андрусак, Степан Процюк, Іван Ципердюк, Юрій Бедрик, Сергій Жадан, Василь Махно, Ігор Бондар-Терещенко, Ростислав Мельників, Роман Скиба, Василь Габор, Павло Вольвач, Оксана Забужко, Мар'яна Савка та ін.</p> <p>Вихід колективної збірки поезій «Нова дегенерація». Протест проти свідомості колоніальної людини, тяжіння до епатажу, поетична самоіронія, сарказм, сповідування філософії трагічного бунту. Причини розпаду гурту у середині 90-х.</p>								
<p>Тема 4. Сергій Жадан, Павло Вольвач, Олесь Ульяненко, Василь Слапчук у літературному процесі к. ХХ – п. ХХІ ст.</p> <p>Сергій Жадан – зачинатель поезії дев'яностівців, учасник літгурту «Червона фіра». Поетичні збірки: «Рожевий дегенерат», «Цитатник», «Генерал Юда», «НЕП», «Динамо Харків», «Пепсі», «Дні Марії».</p> <p>Павло Вольвач – автор поетичних збірок «Маргінес», «Кров зухвала», «Південний Схід». Місце П. Вольвача в літературному процесі порубіжжя. Перевага громадянської лірики: порушення актуальних проблем, суперечливих соціальних процесів сьогодення. Філософські роздуми над місцем людини у світі. Ідея гармонізації відносин людини й світу, особистості й суспільства в цілому.</p> <p>Місце Олесь Ульяненка в літературному процесі к. ХХ – п. ХХІ ст. (романи «Сталінка», «Вогненне око», «Богемна</p>	4	2	2		2			

<p>рапсодія», «Зимова повість», «Син тіні», «Жінка його мрії» та ін.). Роман «Сталінка» як явище постмодерної прози. Специфіка рефлексивного художнього мислення в творчості Василя Слапчука, «афганська» тема в поетичній творчості митця. Проблема співвідношення добра і зла, честі і безчестя, смерті і безсмертя.</p>							
<p>Тема 5. Неомодернізм у сучасній українській прозі. В'ячеслав Медвідь, Євген Пашковський як репрезентанти модернізованого неотрадиціоналізму в українській літературі кін. ХХ ст. «Киевожитомирська» прозова школа: В. Медвідь, Є. Пашковський, О. Ульяненко, К. Москалець. Естетична концепція жіночої прози. Термін «жіноча література» («жіноча проза», «жіноча поезія», «жіноче письмо»). Відгомони загальносвітової постмодерної ситуації, для якої характерне усвідомлення взаємин людини і тексту, людини і віртуальної реальності (Г. Тарасюк, Л. Таран, Л. Пономаренко, О. Пахльовська, Г. Пагутяк, К. Мотрич, С. Майданська, Є. Кононенко, І. Роздобудько, С. Талан, Т. Малярчук та ін.). Місце Оксани Забужко в «новій хвилі» жіночої прози української літератури порубіжжя. Модернізована версія фольклорних та біблійних мотивів і образів у «Казці про калинову сопілку» О. Забужко. «Музей покинутих секретів» – роман-епос про національну історію. Проблематика, жанрові різновиди прози Марії Матіос («Щоденник страченої», «Бульварний роман»). Художнє осмислення драматичних сторінок української історії в романі Марії Матіос «Солодка Даруся». Місце Галини Пагутяк в жіночій прозі порубіжжя. «Писар Східних воріт Притулку» – роман про вічні пошуки людиною власної сутності.</p>	5	2	2	2			
<p>Тема 6. Тенденції розвитку сучасної української драматургії та історичного роману. Сучасний стан українського театру. Розвиток театру авангарду у кінці 80-х – на поч. 90-х років. Його джерела: вистави Андрія Жолдака «О-О-И», Б. Озерова «Ла фюньф ін дер люфт». Бунт проти традиційних норм, своєрідна втеча від реальності, апокаліптичне мислення, проблема розщепленої</p>	6	2	2	2			

<p>особистості. Тенденції розвитку драматургії: жанрові різновиди, тематична багатоплановість, риси постмодернізму, драми абсурду. Художня своєрідність драматургії О. Ірванця, Я. Стельмаха, І. Бондаря, Терещенка, Н. Нежданої.</p> <p>Тенденції розвитку «нової хвилі» історичної романістики к. ХХ – поч. ХХІ ст. Нові якості історичного роману Р. Іваничука, П. Загребельного, Ю. Мушкетика, Ліни Костенко, М. Вінграновського. Нові ідейно-художні якості: особливий психологізм, акцентування уваги на зображенні національного характеру, специфічна організація простору і часу, драматургійність та кіномислення (зображення людських типів, звичаїв, пейзажу, предметів побуту тощо): Р. Іваничук, С. Талан, В. Лис, А. Кокотюха та ін. Роман Василя Шкляра «Чорний ворон» – історичний роман про боротьбу холодноярських повстанців із радянською владою. Осмислення подій початку ХХІ століття у романі Ліни Костенко «Записки українського самашедшого».</p>								
<p>Тема 7. Концепція двох полюсів української літератури – елітарності й масовізму. Альтернатива як спосіб самовираження молодих українських письменників. Найновіші тенденції сучасного літературного процесу.</p> <p>Жанрове розмаїття «масової літератури» (детективи, трилери, мелодрами, кримінальні романи тощо). Поняття «бестселер». Специфічні умови його розвитку в українській літературі порубіжжя. Авантюрно-психологічні романи-бестселери Василя Шкляра («Ключ», «Елементал», «Кров кажана»). Розвиток детективного українського жанру, його репрезентанти (А. Кокотюха, Л. Кононович). Екзистенційні проблеми крізь призму детективного жанру (романи Євгенії Кононенко «Імітація», «Зрада»). Особливості сучасного жанру: А. Кокотюха, І. Роздобудько, А. Дністровий, Л. Кононович. Кримінальний роман Леоніда Кононовича «Феміністка»: спроба створення національного детективу. Творчість Максима Кідрука. Жанрові виміри травелогів.</p> <p>Жанрово-стильові особливості сучасної української фантастики (постапокаліптика, кіберпанк, космоопера, наукова фантастика). Творчість Марини і Сергія Дяченків. Володимир Аренев «Душниця», «Бісова душа, або Заклятий скарб». Специфіка</p>	7	2	2	2				

фантастичного художнього світу в романі Юрія Щербака «Час смертохристів». Нові виміри прози та поезії 2014-2023 років. Художнє осмислення подій Євромайдану та російсько-української війни в текстах В. Шкляра («Чорне сонце»), М. Матіос («Приватний щоденник. Майдан. Війна...»), М. Слабошпицького («Велика війна 2014»), Г. Вдовиченко («Маріупольський процес»), С. Жадана («Інтернат»), С. Талан («Оголений нерв»).													
Модульна контрольна робота			2										
Разом за змістовим модулем 3			14	16			14						
Усього годин	76	30	46	-	-	44							

2. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Згідно з навчальним планом не передбачено	

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1.	Фонетична система української мови. Анатомо-фізіологічні умови творення звуків мови. Акустичні властивості мовних звуків, основні аспекти вивчення звуків.	2
2.	Зміни звуків у мовному потоці (акомодація, асиміляція, дисиміляція, чергування, подовження, спрощення, редукція). Неоднозначність складоподілу в українській мові. Рухомий й нерухомий наголос при словозміні і словотворенні.	2
3.	Причини порушення орфоепічних норм. Засоби милозвучності української мови. Співвідношення між буквами і звуками українського алфавіту.	2
4.	Лексичне і граматичне значення слова. Граматична форма і граматичні категорії. Структура лексичного значення слова. Типи лексичних значень. Мовні явища синонімії, антонімії, омонімії. Парадигматичні зв'язки у лексиці.	3
5.	Фразеологія і мовні кліше. Вживання фразеологізмів та їх трансформація. Джерела появи фразеологізмів.	2
6.	Активні словотвірні процеси в сучасній українській мові. Дериваційні й формотворчі афікси. Твірна, непохідна і похідна основа словотвору. Продуктивні і непродуктивні словотвірні типи. Завдання словотвірного й морфемного аналізу.	2
7.	Граматики як наука про будову мови. Основні поняття граматики (граматичне значення, граматична форма, граматична категорія). Проблеми виділення частин мови і принципи їхньої класифікації.	2
8.	Лексико-граматичні категорії самостійних частин мови.	2
9.	Морфологічний розбір самостійних частин мови.	2

10.	Службові частини мови. Морфологічний розбір службових частин мови.	2
11.	Синтаксис словосполучення і речення. Словосполучення. Типи підрядного зв'язку у словосполученнях. Класифікація словосполучень.	2
12.	Речення як основна одиниця синтаксису. Формально-синтаксична, семантико-синтаксична, комунікативна організація речення. Типи складного речення.	2
13.	Головні та другорядні члени речення.	1
14.	Правопис складних іменників та прикметників. Правопис займенників, прислівників. Правопис прийменників, сполучників, часток.	2
15.	Пунктуаційні норми сучасної української мови.	2
16.	Елементи поезики постмодерну у творчості В. Стуса. Київська школа поетів. Творчість Василя Голобородька.	2
17.	Василь Герасим'юк як репрезентант модерної лірики сімдесятих років. Юрій Андрухович – найпомітніший творець постмодерного роману. Олександр Ірванець – представник карнавально-провокативної складової постмодерного дискурсу.	2
18.	Сергій Жадан – зачинатель поезії дев'яностівців, поетичні збірки. Місце П. Вольвача в літературному процесі порубіжжя. Перевага громадянської лірики. Олесь Ульяненко. Роман «Сталінка» як явище постмодерної прози.	2
19.	Боротьба за виживання маленької людини у світі насильства (за романом Ольги Слоновьовської «Дівчинка на кулі»). Місце Галини Пагутяк в жіночій прозі порубіжжя. «Писар Східних воріт Притулку» – роман про вічні пошуки людиною власної сутності.	2
20.	Місце Оксани Забужко в «новій хвилі» жіночої прози української літератури порубіжжя. Модернізована версія фольклорних та біблійних мотивів і образів у «Казці про калинову сопілку» О. Забужко. Проблематика, жанрові різновиди прози Марії Матіос («Щоденник страченої», «Бульварний роман»). Художнє осмислення драматичних сторінок української історії в романі Марії Матіос «Солодка Даруся».	2
21.	Роман Василя Шкляра «Чорний ворон» – історичний роман про боротьбу холодноярських повстанців із радянською владою. Осмислення подій початку ХХІ століття у романі Ліни Костенко «Записки українського самашедшого».	2
22.	Нові виміри прози та поезії 2014-2023 років. Художнє осмислення подій Євромайдану та російсько-української війни в текстах В. Шкляра («Чорне сонце»), М. Матіос («Приватний щоденник. Майдан. Війна...»), М. Слабошпицького («Велика війна 2014»), Г. Вдовиченко («Маріупольський процес»), С. Жадана («Інтернат»), С. Талан («Оголений нерв»).	2
	Усього	46

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Згідно з навчальним планом не передбачено	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Фонетична система української мови. Класифікація голосних звуків (фонем) в українській мові за рядом, за ступенем підняття язика, за наявністю чи відсутністю лабіалізації. Класифікація приголосних звуків (фонем) за участю голосу і шуму, за місцем творення, за наявністю чи відсутністю лабіалізації.	3
2	Засоби милозвучності української мови.	2
3	Графічні засоби української мови.	2
4	Загальна характеристика способів словотвору сучасної української літературної мови.	2
5	Лексичний запас української мови. Розшарування української лексики.	2
6	Розвиток української лексикографії. Загальна характеристика словників. Типи словників.	2
	Принципи класифікації частин мови.	2
7	Лексико-граматичні розряди самостійних частин мови. Морфологічний розбір самостійних частин мови.	3
8	Службові частини мови. Морфологічний розбір службових частин мови.	3
9	Синтаксис словосполучення і речення.	3
10	Головні і другорядні члени речення.	3
11	Пунктуаційні норми сучасної української мови.	3
12	Художні твори для обов'язкового прочитання: 1. Ліна Костенко «Записки українського самашедшого». 2. Юрій Андрухович «Рекреації», «Московіада». 4. Оксана Забужко «Казка про калинову сопілку», «Музей покинутих секретів». 5. Марія Матіос «Солодка Даруся», «Москалиця». 6. Василь Шкляр «Ключ», «Чорний ворон». 7. Мирослав Дочинець «Вічник», «Криничар». 8. Леонід Кононович «Тема для медитації». 9. Євгенія Кононенко «Імітація». 10. Володимир Лис «Століття Якова», «Соло для Соломії». 11. Євген Пашковський «Свято». 12. Любо Дереш «Культ». 13. Макс Кідрук «Бот». 14. Люко Дашвар «Покров».	
13	Художні твори для додаткового прочитання: 1. Валерій Шевчук «У череві апокаліптичного звіра», «Жінка-змія», «Місяцева зозулька з Ластів'ячого гнізда». 2. Галина Пагутяк «Записки Білого Пташка», «Слуга з Добромиля». 3. Юрій Андрухович «Перверзія», «Дванадцять обручів», «Лексикон інтимних міст». 4. Юрко Іздрик «Воццек», «Подвійний Леон». 5. Тарас Прохасько «Інші дні Анни», «НепрОсті», «Лексикон таємних знань». 6. Василь Шкляр «Маруся», «Ностальгія», «Чорне сонце». 7. Оксана Забужко «Польові дослідження з українського сексу», «Я, Мілена». 8. Євгенія Кононенко «Зрада», «Повії теж виходять заміж», «Симбалайн».	

	<p>9. Галина Тарасюк «Сестра моєї самотності», «Гаспид і Маргарита», новели на вибір.</p> <p>10. Марія Матіос «Нація», «Майже ніколи не навпаки», «Черевички Божої матері».</p> <p>11. Степан Процюк «Маски опадають повільно», «Руйнування ляльки», «Бийся головою до стіни», «Тотем».</p> <p>12. В'ячеслав Медвідь «Льох», «Кров по соломі».</p> <p>13. Євген Пашковський «Безодня», «Щоденний жезл».</p> <p>14. Олесь Ульяненко «Сталінка», «Дофін сатани».</p> <p>15. Василь Слапчук «Сліпий дощ», «Дикі квіти», «Осінь за шокою».</p> <p>16. Мирослав Дочинець «Горянин», «Карби і скарби».</p> <p>17. Люко Дашвар «Молоко з кров'ю», «Біті є», «Село не люди», «ПоКров».</p> <p>18. Макс Кідрук «Бот 2», «Твердиня» та ін.</p> <p>19. Любо Дереш «Поклоніння ящірці», «Намір», «Архе», «Миротворець».</p> <p>20. Сергій Жадан «Ворошиловоград», «Депеш мод», «Месопотамія».</p> <p>21. Володимир Лис «Маска», «Країна гіркої ніжності».</p> <p>22. Юрій Щербак «Час смертохристів», «Час тирана».</p> <p>23. Світлана Талан «Не вурдалаки», «Розколоте небо» та ін.</p> <p>24. Ірен Роздобудько «Гудзик», «Зів'ялі квіти викидають», «Оленіум», «Одного разу...».</p> <p>25. Дара Корній «Зірка для тебе», «Коли ти поруч» та ін.</p> <p>26. Софія Андрухович «Сьомга», «Старі люди», «Фелікс Австрія».</p> <p>27. Таня Малярчук «Ендшпіль Адольфо», «Біографія випадкового чуда».</p> <p>28. Наталка Сняданко «Колекція пристрастей, або Пригоди молоді українки», «Гербарій коханців».</p> <p>29. Тарас Антипович «Хронос».</p> <p>30. Олександр Михед «Понтіїзм», «Астра».</p>	
14	<p>Вірші для вивчення напам'ять:</p> <p>1. В. Голобородько «Сам за деревом», «Без імені», «Ми йдемо по Україні», «Сліпі падають до ями своїх очей», «Хай слово тоді умре», «Калина об Різдві».</p> <p>2. Ю. Андрухович «Елегія 60-х», «Ніжність», «Сім грудневих порівнянь», «Легенда про дивака», «Україна ж – це країна барокко», «Що хочеш ти? Спокою під крилом».</p> <p>3. О. Забужко «Попелюшка» (уривок), «Відлопотити дощами за ворота», «Визначення поезії» (уривок).</p> <p>4. В. Герасим'юк «Прийшли вночі», «Чоловічий танець», «Де ті царі...», «Я вижив тут, я тобі віддам», «Ми на камінь поклали мечі».</p> <p>5. Ігор Римарук «А те, що живий, – серед ночі засвідчує страх», «Скляне життя», «Один», «Діва Обида», «Різдво», «Ксерокопія».</p> <p>6. Марія Матіос «Із днів материнства», «Я в цьому саду бувала у раю», «Жіночий аркан» (на вибір).</p> <p>7. Сергій Жадан «Кода», «Синай», «Падає сніг», «Дні Марії».</p> <p>8. Юрій Іздрик «Кобзарика», «Пам'ять дощами вимило», «LOOK!», «Ще зима не дійшла» та ін.</p>	
	Разом	44

8. Контрольні питання, комплекти тестових завдань

Питання до екзамену

Змістовий модуль 1-2

1. Фонетика як розділ мовознавства. Одиниці фонетики.
2. Звуки мови, їх акустична й артикуляційна характеристика. Поняття фонем.
3. Співвідношення понять фонема і звук.
4. Система голосних фонем сучасної української літературної мови. Класифікація голосних.
5. Система приголосних фонем сучасної української літературної мови. Класифікація приголосних.
6. Зміни звуків у потоці мовлення. Позиційні та комбінаторні зміни звуків (загальна характеристика).
7. Найтиповіші чергування голосних і приголосних при словотворенні і словозміні.
8. Спрощення в групах приголосних.
9. Подвоєння приголосних.
10. Явища асиміляції у системі приголосних. Типи асиміляції.
11. Явище дисиміляції.
12. Поняття орфоепії. Орфоепічна норма.
13. Основні риси сучасної української літературної вимови.
14. Поняття графіки. Одиниці графіки.
15. Український алфавіт. Співвідношення звуків і букв.
16. Поняття орфографії. Орфограма, типи орфограм.
17. Принципи української орфографії.
18. Склад. Закони українського складоподілу.
19. Наголос. Типи наголосу в українській мові.
20. Багатозначність слова. Типи лексичних значень.
21. Види переносу значень (метафора, метонімія, синекдоха).
22. Види зміни обсягу вторинного значення (розширення, звуження, зсув значення).
23. Лексичні омоніми в українській мові.
24. Полісемія та омонімія, критерії їхнього розрізнення.
25. Явища, суміжні з омонімією (омоформи, омофони, омографи).
26. Пароніми в українській мові. Структурні типи паронімів.
27. Синонімія як вираження смислової еквівалентності в слові.
28. Джерела виникнення синонімів.
29. Типи синонімів і синонімічних рядів.
30. Поняття активної та пасивної лексики. Історизми, архаїзми.
31. Лексика української мови з погляду походження.
32. Лексика української мови з погляду вживання.
33. Функціональна диференціація лексики: загальноновживана лексика, термінологічна й професійна лексика, діалектна лексика, жаргонна лексика, аргі.
34. Класифікації фразеологізмів (класифікація В.В.Виноградова, генетична класифікація, морфологічна тощо).
35. Поняття фраземи, неофраземи.
36. Джерела фразеології.
37. Споконвічно українські фразеологічні одиниці, запозичені фразеологічні одиниці, кальки.
38. Українська лексикографія, її історичні витoki та тенденції розвитку.
39. Предмет і завдання словотвору.
40. Основа твірна, непохідна і похідна.
41. Похідні слова, їх ознаки.
42. Словотвірний тип.
43. Продуктивні і непродуктивні словотвірні типи.
44. Способи словотвору сучасної української літературної мови. Загальна характеристика.

45. Морфологічні способи словотвору сучасної української мови.
46. Морфолого-синтаксичний, лексико-синтаксичний, лексико-семантичний способи словотвору сучасної української мови.
47. 47.Завдання словотвірного й морфемного аналізу.
48. 48.Морфемна структура слів.
49. Типи морфем української мови.
50. Дери́ваційні й формотворчі афікси.
51. Предмет граматики.
52. Основні поняття граматики: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія.
53. Частина мови і принципи їх класифікації.
54. Іменник як частина мови. Загальне значення, граматичні ознаки і синтаксичні функції.
55. Лексико-граматичні розряди іменників: власні і загальні іменники, конкретні та абстрактні, матеріально-речовинні та предметні.
56. Граматичні категорії іменника.
57. Категорія роду.
58. Категорія числа іменників.
59. Категорія відмінка іменників.
60. Відмінювання іменників. Поділ іменників на відміни та групи.
61. Прикметник як частина мови. Значення прикметника, його граматичні ознаки.
62. Розряди прикметників за значенням. Утворення присвійних прикметників.
63. Ступені порівняння якісних прикметників.
64. Відмінювання прикметників.
65. Загальна характеристика числівника як частини мови.
66. Значеннєві розряди числівників. Структурні розряди числівників.
67. Граматичні категорії числівника. Словозміна числівника.
68. Сполучуваність числівників з іменниками.
69. Займенник як частина мови. Розряди займенників за значенням.
70. Співвідношення займенників з різними частинами мови.
71. Особливості відмінювання іменникових, прикметникових і числівникових займенників.
72. Загальна характеристика дієслова як частини мови. Система дієслівних форм.
73. Дві основи дієслова та форми, що утворюються від них. Дієвідмінювані та недієвідмінювані форми дієслів.
74. Граматичні категорії дієслова. Їхнє співвідношення.
75. Категорія виду. Видові пари дієслів, способи їх творення. Зв'язок категорії виду з категорією часу.
76. Категорія стану дієслова. Перехідні та неперехідні дієслова.
77. Категорія способу дієслова. Зв'язок категорії способу з категорією часу.
78. Категорія часу дієслова. Утворення часових форм. Зв'язок категорії часу з категорією виду.
79. Категорії особи, числа і роду дієслова.
80. Дієслова неповної особової парадигми. Безособові дієслова.
81. Дієприкметник як форма дієслова. Перехід дієприкметників у прикметники та іменники.
82. Дієприслівник як форма дієслова. Його граматичні ознаки, особливості творення і функціонування. Перехід дієприслівників в інші частини мови.
83. Прислівник. Розряди за значенням, походженням та структурою.
84. Ступені порівняння прислівників. Співвідносність прислівників з іншими частинами мови.
85. Загальна характеристика прийменників як частини мови. Структурні типи прийменників. Перехід інших частин мови у прийменники.
86. Загальна характеристика сполучників як частини мови. Типи за значенням та структурою.

87. Загальна характеристика часток як частини мови. Структурні та функціональні різновиди часток.
88. Загальна характеристика вигуків як частини мови. Розряди вигуків.
89. Явище інтер'ективації.
90. Слова-речення в українській мові. Їхні типи.
91. Синтаксис як розділ мовознавства. Одиниці синтаксису.
92. Словосполучення як синтаксична одиниця. Синтаксичний зв'язок між компонентами словосполучення.
93. Типи словосполучень і способи зв'язку слів у словосполученні.
94. Поширені й непоширені речення. Елементарні і неелементарні речення.
95. Головні та другорядні члени речення. Їх семантика та способи вираження.
96. Підмет. Структура підмета та способи його вираження.
97. Присудок. Структура присудка та способи його вираження.
98. Другорядні члени речення. Семантика та способи їхнього вираження.
99. Традиційне й новітнє в теорії другорядних членів речення.
100. Односкладні речення та їх типи.
101. Речення з однорідними членами.
102. Засоби вираження однорідності. Узагальнювальні слова при однорідних членах речення.
103. Речення з відокремленими членами. Функції відокремлених членів. Загальні умови відокремлення другорядних членів речення.
104. Пряма мова. Непряма мова.
105. Відокремлені обставини та способи їхнього вираження. Уточнювальні члени речення.
106. Речення, ускладнені вставними і вставленими конструкціями. Вставні слова, їх типи за значенням, вставні речення.
107. Звертання, їхні функції в реченні, форми вираження.
108. Складносурядні речення, їхні головні семантико-граматичні ознаки.
109. Складнопідрядні речення. Класифікація складнопідрядних речень.
110. Безсполучникові складні речення. Класифікація безсполучникових речень.

Тестові завдання

(блок 1; фонетика, лексикологія і фразеологія сучасної української мови)

1. Лексикологія – це:
  - а) розділ мовознавства, який займається теоретичною проблемою укладання словників, збиранням, упорядкуванням та описом словникового матеріалу;
  - б) розділ мовознавчої науки, який вивчає словниковий склад мови і слово як його основну одиницю;
  - в) розділ мовознавства, в якому вивчається звуковий склад мови.
2. Лексикологію розрізняють:
  - а) сучасну (описову) та історичну;
  - б) описову та сучасної мови;
  - в) диференційовану та історичну.
3. Розмежування типів лексичних значень ґрунтується на:
  - а) характері зв'язку відповідних назв з предметами і явищами позамовної дійсності;
  - б) особливостях сполучуваності слів з іншими лексичними одиницями у складі словосполучень і речень;
  - в) характері зв'язку відповідних назв з предметами і явищами позамовної дійсності, особливостях сполучуваності слів з іншими лексичними одиницями у складі словосполучень і речень.
4. Основною функціонально-структурною одиницею мови є:
  - а) звук;
  - б) словосполучення;
  - в) слово.
5. У лексикології слово називають:
  - а) морфемою;

- б) фонемою;
  - в) лексемою.
6. Слово – це:
- а) основна функціонально-структурна одиниця мови, що становить звук або комплекс звуків, є будівельним матеріалом для словосполучення і речення;
  - б) частина фразового такту, що має переважну кількість звуків, об'єднаних навколо складотворного центра;
  - в) найменша одиниця звукової системи, за допомогою якої розпізнаються значущі одиниці мови.
7. За значенням слова поділяють на:
- а) однозначні і багатозначні;
  - б) власні і загальні;
  - в) подібні і протилежні.
8. За звучанням або написанням розрізняють такі групи слів:
- а) омоніми і пароніми;
  - б) омографи і омофони;
  - в) омоніми і омографи.
9. За емоційним забарвленням слова бувають:
- а) власне емоційні і залежно емоційні;
  - б) нейтральні і емоційні;
  - в) урочисті і побутові.
10. За походженням слова поділяють на:
- а) архаїзми і неологізми;
  - б) літературні і діалектні;
  - в) незапозичені і запозичені.
11. За активністю вживання слова можуть бути:
- а) активні і пасивні;
  - б) загальноживані і наукові терміни;
  - в) ділові штампи і образно-художні.
12. Емоційно-забарвлена лексика використовується в таких стилях:
- а) публіцистичному;
  - б) науковому;
  - в) художньому.
13. Неологізми належать до:
- а) активної лексики;
  - б) термінів;
  - в) пасивної лексики.
14. Архаїзми поділяють на кілька груп:
- а) власне лексичні, лексико-словотвірні;
  - б) власне лексичні, лексико-словотвірні, лексико-фонетичні, морфологічні;
  - в) лексико-фонетичні, морфологічні.
15. Старослов'янізми можемо розпізнати за такими ознаками:
- а) фонетичними, морфологічними, семантико-стилістичними;
  - б) фонетичними, морфологічними;
  - в) семантико-стилістичними.
16. Лексичні діалектизми поділяються на:
- а) власне лексичні, лексико-семантичні;
  - б) власне лексичні, етнографічні, лексико-семантичні;
  - в) власне лексичні, етнографічні.
17. Полісемантичні слова – це:
- а) слова, які мають кілька значень;
  - б) слова, які мають семантичне значення;
  - в) слова, які мають граматичне значення.

18. Типи переносних значень багатозначного слова не включають:
- а) метафору;
  - б) епітети;
  - в) метонімію.
19. Джерелами збагачення мови є такі мовні явища (зайве позначити):
- а) омонімія;
  - б) синонімія;
  - в) полісемія.
20. Слова, які збігаються в одній якійсь формі, називаються:
- а) омонімами лексичними;
  - б) лексичними повними омонімами;
  - в) лексичними неповними омонімами;
21. Принципова відмінність між омонімією і полісемією полягає у відсутності:
- а) спільного звучання;
  - б) спільного граматичного значення;
  - в) спільного компонента лексичного значення.
22. За характером тих ознак, що дають змогу констатувати наявність відповідного відношення між двома або більшою кількістю слів, розрізняють:
- а) лексичні омоніми, омоформи, омографи, омофони;
  - б) омоформи, омографи, омофони;
  - в) повні омоніми, омоформи, омографи.
23. Омоформи – це:
- а) морфологічні омоніми, що виділяються на підставі звукового збігу і однакового написання форм слів, що належать до різних лексико-граматичних класів або ж різних форм одного і того самого слова;
  - б) слова, у яких збігається лише частина форм;
  - в) слова, які пишуться однаково, але розрізняються наголосом.
24. Елементи диференціації загальнонародної мови:
- а) діалект, літературна мова, просторіччя, койне;
  - б) просторіччя, жаргонізм, літературна мова;
  - в) койне, діалект, літературна мова.
25. Слова, на вживання яких накладена заборона суспільства, – це:
- а) арготизми;
  - б) жаргонізми;
  - в) табуїзми.
26. Синоніми поділяють на:
- а) лексичні, абсолютні і контекстуальні;
  - б) стилістичні і семантичні;
  - в) лексичні, контекстуальні.
27. Серед лексичних синонімів виділяють:
- а) стилістичні, семантичні, семантико-стилістичні;
  - б) стилістичні, семантичні, семантико-стилістичні, абсолютні;
  - в) семантичні, стилістичні.
28. В антонімічні відношення можуть вступати
- а) слова і словосполучення однієї частини мови;
  - б) слова і словосполучення різних частин мови;
  - в) словосполучення різних частин мови.
29. Звуки [o], [e], що стоять у відкритих складах, чергуються з [i], якщо потрапляють у закритий склад. Це фонетична ознака:
- а) праслов'янської лексики;
  - б) східнослов'янської лексики;
  - в) власне української лексики.
30. Метафора – це:
- а) явище, коли слова збігаються звучанням не в усіх граматичних формах;

б) перенесення назви дії на результат;

в) тип переносного вживання слова, що ґрунтується на подібності тих або тих ознак.

31. Метонімія – це:

а) явище, коли слова пишуться однаково, а відрізняються значенням;

б) перенесення назви з одного класу предметів на інші, які межують між собою, перебувають в органічному зв'язку;

в) явище, яке ґрунтується на властивості подібності.

32. Фразеологія – це:

а) розділ мовознавства, який вивчає фразеологізми і фразеологічні звороти;

б) лексично неподільні поєднання слів, сукупність усталених зворотів, висловів;

в) стійкі сполучення слів, словосполучення.

33. Спільні ознаки слів та фразеологізмів (зайве позначити):

а) комунікативність;

б) номінативна функція;

в) відтворюваність.

34. Ознаками фразеологізмів є:

а) цілісність значення, емоційність, варіативність;

б) прислів'я, приказки, крилаті слова, афоризми, сентенції, максима;

в) експресивність, відносна постійність компонентного складу, відтворюваність, цілісність значення.

35. Стійкі мовні звороти, у яких один із компонентів має самостійне значення, що конкретизується в постійному зв'язку з іншими словами, називають:

а) фразеологічними зрощеннями;

б) фразеологічними сполученнями;

в) фразеологічними єдностями.

36. Лексикографія – це:

а) розділ мовознавства, який вивчає слово як основну одиницю мови, словниковий склад мови як систему;

б) розділ мовознавства, предметом якого є теорія і практика укладання словників різних типів;

в) лексика, створена українською мовою після її відокремлення від споріднених мов, а також успадкована нею з попередніх етапів свого розвитку – індоєвропейської, східнослов'янської, праслов'янської мов.

37. Залежно від лексичного матеріалу, способу його опрацювання і призначення розрізняють:

а) енциклопедичні і загальномовні словники;

б) орфографічні, орфоепічні словники;

в) етимологічні, тлумачні словники.

38. До енциклопедичних словників належать:

а) біографічні словники, словники іншомовних слів, енциклопедії;

б) енциклопедії;

в) енциклопедії, етимологічні словники, літературні словники.

39. Перекладні словники належать до:

а) тлумачних;

б) загальномовних;

в) мовознавчих.

40. Дають характеристику найдавнішого звукового складу слова, тлумачать походження і зміну значень слів на основі зіставлень зі словами спільного кореня, інших споріднених мов:

а) орфоепічні словники;

б) тлумачні словники;

в) етимологічні словники.

41. Знайти багатозначні слова:
а) думати, міркувати;
б) іти, сідати;
в) високий, низький.
42. Указати рядок, у якому подано однозначні слова:
а) шлях, пісня, вікно;
б) іменник, суфікс, горобець;
в) школа, підручник, день.
43. Знайти і виділити омографи:
а) сонце – сон це;
б) приклад – приклад;
в) коса – коса.
44. Указати стилістичні синоніми:
а) ханжа - святенник - лицемір;
б) думати - гадати - роздумувати;
в) успіх - торжество - тріумф.
45. Указати семантичні синоніми:
а) безмежний - безкрай - безмірний;
б) амбітний - самолюбний - гордий - честолюбний;
в) бешкетник - урвиголова - шибайголова - зірвиголова.
46. Визначити слова з нейтральним емоційним забарвленням:
а) ранок, ліс, інститут;
б) величний, красень, чудовий;
в) щемливий, сумний.
47. Визначити неологізми:
а) гетьман, бунчук, корогва;
б) копірайтер, чіп, сайт;
в) перст, чоло, тать.
48. У якому рядку всі слова архаїзми?
а) уста, боян, ректи, зигзиця;
б) вой, писар, камінь, гречний;
в) повітря, степ, гора, вода.
49. Вибрати правильне тлумачення слова *автентичний*:
а) безвідносний, безумовний, взятий сам по собі, без порівняння;
б) який відповідає оригіналові, справжній, дійсний;
в) який стосується давньогрецької або давньоримської культури, історії, мистецтва, суспільного ладу і т. ін.
50. Знайти фразеологізм-синонім до виразу багато галасу даремно:
а) не стільки млива, скільки дива;
б) драти як Сидорову козу;
в) тільки курява встала.

Тестові завдання

(блок 2; граматика сучасної української мови)

1. У якому рядку всі закінчення іменників у формі орудного відмінка написано правильно:
а) перемогою, надією, працею, їжою, сівбою;
б) хвилею, Марією, тишею, тривогою, душею;
в) новиною, вишнею, господинею, межою, пущою.
2. Оберіть рядок, у якому правильно визначено закінчення поданих іменників у родовому відмінку однини: *колектив, гурт, хор, оркестр*:
а) закінчення -у мають іменники, що позначають збірні поняття;
б) закінчення -а мають іменники, що позначають сукупність предметів;
в) закінчення -а мають іменники, що позначають назви осіб та істот.

3. У якому рядку закінчення іменників у формі родового відмінка однини записано правильно:

- а) розуму, болю, виступу, поля, парламента;
- б) приятеля, туману, тижня, коридору, зошита;
- в) берегу, трикутника, вівторка, спирту, гектару?

4. У якому рядку закінчення іменників у формі кличного відмінка записано правильно:

- а) Віталіє, Богдане, маляре, вчителю, тату;
- б) Ганно, Маріє, земле, сестро, Миколе;
- в) батьківщино, крає, зірко, Наталю, мріє?

5. Оберіть рядок, у якому всі іменники у формі орудного відмінка записані правильно:

- а) радістю, віссю, тінню, нехворощцю, височінню;
- б) матір'ю, якістю, жовцю, подорожжю, ніччю;
- в) верфю, сіллю, любов'ю, вістю, розкішшю

6. У якому рядку від усіх прикметників правильно утворено вищий ступінь порівняння:

- а) вужчий, дорожчий, вищий, рідший, ширший;
- б) чорніший, поганіший, молодший, нищий, легший;
- в) глибший, гарніший, рідніший, чистіший, добріший.

7. У якому рядку сполуки числівника з іменником записано правильно:

а) чотири ясеня, шістнадцять комп'ютерів, кілька місяців, мільйон гривень, дві з половиною години;

б) перше лютого, п'ять кілограмів, нуль одиниць, одна друга гектара, сорок другий день;

в) з Восьмим Березнем, три пущі, вісім дівчат, півтора яблука, троє квіток?

8. Оберіть правильну відповідь. Як пишуться дієприкметники *не/до/торканий*, *не/до/в'язаний*:

- а) не з дієприкметниками завжди пишеться разом;
- б) не з дієприкметниками завжди пишеться окремо;
- в) разом, бо немає залежних слів.

9. Як відмінюються складені кількісні числівники, наприклад: *сімсот дев'яносто*:

- а) у складених числівниках змінюється лише остання складова частина;
- б) у складених числівниках відмінюється кожна частина;
- в) складені числівники не відмінюються;

10. У якому рядку правильно записано числівники у формі орудного відмінка:

- а) п'ятьомастами шестидесятьма вісьма;
- б) чотирістами сімдесятьма трьома;
- в) вісьмомастами вісімдесятьома одним?

11. У якому з поданих рядків словосполучення записано правильно:

а) розмовляли з дев'яносто студентами, дипломи вручали сто випускникам, підручників не хватило сорок учням;

б) розмовляли з дев'яноста студентами, дипломи вручали стам випускникам, підручників не хватило сорока учням;

в) розмовляли з дев'яноста студентами, дипломи вручали ста випускникам, підручників не вистачило сорока учням.

12. Оберіть рядок, у якому правильно визначено, як пишеться частка *ні* із займенниками: *ні/з/ким*, *ні/до/кого*, *ні/при/кому*, *ні/в/чому*:

- а) разом, бо частка *ні* із займенником завжди пишеться разом;
- б) окремо, бо між часткою і займенником є прийменник;
- в) окремо, бо частка *ні* із займенником завжди пишеться окремо.

13. У якому рядку всі слова пишуться разом:

- а) народно/поетичний, держ/замовлення, місце/знаходження, кисло/молочний;
- б) народно/демократичний, екс/президент, міно/носець, кисло/солодкий;
- в) народо/населення, бензо/покажчик, науково/виробничий, молоко/приймальний?

14. У якому рядку всі слова пишуться через дефіс:

- а) науково/фантастичний, рута/м'ята, пів/Європи, синювато/рожевий;
- б) науково/освітній, гора/Сапун, пів/яблука, біло/чорний;
- в) науково/популярний, льон/довгунець, ліберально/демократичний, синьо/окий.

15. У якому рядку всі слова пишуться разом:

- а) на/в/коло, на/при/кінці, ніби/то, у/наслідок, мов/би;
- б) з/за, де/не/де, одним/одна, на/слово, що/до;
- в) по/справжньому, із/під, по/сусідськи, тишком/нишком, на/право.

16. Синтаксичними одиницями є:

- а) тільки словосполучення;
- б) тільки речення;
- в) словосполучення й речення.

17. Позначте рядок, у якому допущено помилку у визначенні основних ознак словосполучення:

- а) словосполучення є комунікативною одиницею;
- б) словосполучення є номінативною одиницею;
- в) словосполучення є будівельним матеріалом речення.

18. Позначте рядок, у якому всі словосполучення є простими:

- а) весняний настрій, відомі українські актори, розташувати перед будинком;
- б) відзначити за заслуги, виконання композиції, через мене заварилася каша;
- в) мовчки слухати розповідь, швидко наживати п'ятами, буду саджати квіти.

19. Позначте рядок, у якому між компонентами усіх словосполучень встановлюються атрибутивні смислові відношення:

- а) розділ книги, розпорядження ректора, сукня в клітинку;
- б) чарівні звуки, кава по-арабськи, зустріч з другом;
- в) староста групи, перебувати у відраженні, старовинний годинник.

20. Позначте рядок, у якому між компонентами усіх словосполучень встановлюються об'єктні смислові відношення:

- а) пофарбувати дах, захисник кордону, вироби з дерева;
- б) замовляти обід, спілкуватися із колегами, схвалити остаточно;
- в) здібний до танців, наказ командира, вирощувати квіти.

21. Позначте рядок, у якому словосполучення відповідає таким ознакам: субстантивне, смислові відношення — атрибутивні, синтаксичний зв'язок відмінкове прилягання: а) необдуманий вчинок;

- б) ваза із кришталю;
- в) прямувати вулицею.

22. Позначте рядок, у якому вказано функцію, не властиву реченню:

- а) інформативна;
- б) номінативна;
- в) комунікативна.

23. Структуру складного речення становлять:

- а) прості речення; б)
- б) предикативні частини, структура яких подібна до структури простого речення;
- в) словосполучення.

24. Пригадайте, хто із науковців поділив складнопідрядні речення з урахуванням стосунків підрядної частини до головної в цілому чи до окремого її компонента на розчленовані та нерозчленовані:

- а) В. Белошпкова;
- б) І. Кручиніна;
- в) І. Вихованець.

25. Позначте рядок, у якому представлено питально-спонукальне речення:

- а) А чи не дали б ви нам трошки солі? (А. Головка);
- б) Куди зникає щебет малюка, коли стає дорослою людина, і кольори роси у теплу ніч, і погляди закоханих? (А. Малишко);

в) Може, я й справді мудрішати став? (Б. Олійник).

26. Позначте рядок, у якому представлено неповне еліптичне речення:

а) – А ви одружені? – Не встигла. – А родина у вас велика? – Велика... Від прабабусі до внучки... Де тепер вони? Війна розвіяла (В. Коломієць);

б) Васильки у полі, васильки у полі, і у тебе, мила, васильки з-під вій (В. Сосюра);

в) Чужу біду на воді розведу, а своїй і кінця не знайду (Нар. творчість).

27. Позначте рядок, у якому представлено речення із простим підметом:

а) Фільми розкривають пристрасть душі Лариси Шепітько, вихлюпують одним подихом і поривом, нестримною жагою виповісти правду (3 журн.); б) ...Згряя круків ворожої орди навіки в ночі розлетиться... (П. Усенко); в) Сім кіномистецьких шедеврів гідно представили минуле України (3 журн.); г) За горами і за морем Мир народам! – чути всюди (П. Усенко).

28. Назвіть, хто із вчених вперше висунув тезу про те, що водноскладних реченнях слід визначати головний член речення, який формально ототожнюється з підметом чи присудком: а) П.

а) П. Фортунатов;

б) М. Греч;

в) О. Шахматов.

29. Позначте, у якому рядку представлено односкладне інфінітивне речення:

а) Чим тут захоплюватися? (І. Вільде);

б) Отакого, добрі люди, не було ще в світі! (П. Усенко);

в) В грудневі безпросвітні ночі читали в хаті букварі! (А. Малишко).

30. Просте речення ускладнюється:

а) тільки звертаннями й вставними та вставленими конструкціями;

б) тільки звертаннями, однорідними членами речення, відокремленими членами речення, вставними і вставленими конструкціями;

в) тільки однорідними членами речення й відокремленими членами речення.

31. Визначте, яким членом речення є слово *жінка* у реченні *Роль жінок у мосму житті виняткова, бо доля присудила мені жити в жіночому сімейному оточенні* (В. Шевчук): а) прямий додаток;

б) неузгоджене означення;

в) частина складеного підмета.

32. Визначте тип підрядності у складнопідрядному реченні *Ті із сучасників, хто чув шевченківське виконання народних пісень, стверджують, що нічого рівного по силі вони не чули* (М. Рильський):

а) однорідна супірядність;

б) неоднорідна супірядність;

в) послідовна підрядність.

33. Позначте рядок, у якому частини складнопідрядного речення з'єднані сполучником:

а) І серцю будуть мріятись дороги, де юність-щастя ходить уповні (М. Стельмах);

б) Які милозвучні ці слова, що походять з одного кореня! (В. Скуратівський);

в) На Всесвітньому форумі конфуціанців було наголошено, що створення навчальних центрів - ефективний спосіб знайомства з кращими досягненнями китайської цивілізації (3 журн.).

34. Позначте рядок, у якому представлено речення зі складним дієслівним присудком:

а) Висока майстерність і неабиякий хист яскраво задекларовані в пейзажному доробку Сергія Глушука (3 журн.);

б) За життя гетьмана Данила Апостола у Сорочинському храмі почали створювати грандіозний іконостас (Л. Таран);

в) На нашу думку, образ дитини в царстві природи є хвилюючою миттю, синтезуючою все людську любов до природи (А. Шевчук).

35. Позначте рядок, у якому визначено тип смислових відношень, що встановлюються між предикативними частинами безсполучникового речення *Серед професорів, викладачів, аспірантів і студентів нашого університету створилася не просто ділова атмосфера: усі вони творчо співпрацюють* (А. Климов):

- а) пояснення;
- б) з'ясувальне;
- в) зіставлення.

36. Позначте рядок, у якому представлене безсполучникове речення із протиставними відношеннями:

- а) Промовистий факт: у ЛНПУ шанують традиції минулих років (А. Климов);
- б) Мрія ставала дійсністю, дійсність ставала мрією (Л. Дмитерко);
- в) То не хмара — біла пташка хмарою спустилась (Т. Шевченко).

37. Позначте рядок, у якому визначено тип складнопідрядного речення *Це ж вона, хата, зберігала наш добрий дух, віру в щасливе майбутнє, у блакитизну тихого неба, де осідали на спочинок досвітні зірничі...* (В. Скуратівський):

- а) обставинне місця; б) присубстантивно-атрибутивне;
- в) обставинне часу.

38. Позначте рядок, у якому представлене складнопідрядне речення із порівняльною підрядною частиною:

а) Антон довго дивився на товариша, не знаючи, як той поставиться до повідомлення (Г. Довнар);

б) Так мені і ввижається, наче фельджандарми в рогатих касках, бляхами-півмісяцями на грудях ланцюгом прочісують наше село... (Г. Довнар);

в) Кожного разу переживаєш таке відчуття, мовби тебе поставили на розстріл перед могильною ямою і вже палять по тобі... (Г. Довнар).

39. Позначте рядок, у якому представлене речення із вставною конструкцією:

- а) У тебе в грудях б'ється згусток таких же ніжних клітин, як у всіх;
- б) Що ж, Антоне, не будемо, як ти кажеш, гратися в сліпого Панаса;
- в) Мені часом здається, що я вже тримаю в руках Синю птицю...

40. Укажіть, скільки предикативних частин входить до складу такого речення: *Поринаючи в цю музичну стихію, слухач немов опиняється в центрі акустичного простору, де дихає світ, сповнений вібрацій і світла, де зав'язуються і тягнуться павутинки прекрасних мелодій, уриваються й зав'язуються їх нові нитки* (О. Зінкевич):

- а) три;
- б) чотири;
- в) шість.

41. Позначте рядок, у якому визначено тип складнопідрядного речення *Валерій Марченко за будь-яких обставин, хоч би як не було складно і важко, намагається бути оптимістом* (О. Рарицький):

- а) обставинне допусту;
- б) обставинне умови;
- в) обставинне причини.

42. Позначте рядок, у якому слово *коли* є сполучним словом:

а) Коли у мене справді покликання лікаря, то цим я завдячую передусім мамі, що з дитинства якимось особливим чуттям угадала мій потяг до зцілення людей від недуг (О. Горбачук).

б) Василько пригадав час, коли йому так хотілося побігти за село і подивитися веселе крайнебо (О. Слісаренко);

в) Коли природа і мистецтво разом задумують створити якийсь твір, то він лише доповнить справжній талант (В. Коротя-Ковалюк).

43. Позначте рядок, у якому слово *як* є сполучником:

а) Тут важливо, як знайдено спосіб належним чином пошанувати великого будівничого храмів і патріота своєї землі Івана Мазепу (З журн.);

б) Дивно часом, як за римою люди не бачать вірша (М. Бажан);

в) Мені вже байдуже, як ти до мене ставишся (М. Ночовний).

44. Позначте рядок, у якому слово *що* є сполучним словом:

а) Пригадую, що саме колядки і щедрівки відкривали нам особливості світобачення наших мудрих предків (В. Коротя-Ковальська);

б) Жуль Ренан стверджував, що його книги — це листи до самого себе;

в) Ніколи та людина, що має ясне й свіже сприймання світу, не може бути злочинцем.

45. Позначте рядок, у якому представлено складнопідрядне речення із з'ясувально-об'єктною підрядною частиною:

а) Завдання лікаря — досконало вивчити організм хворого, аби оптимально використати природні ліки, їхню величезну силу (О. Горбачук);

б) Треба бути готовим, щоб на руїнах створити нову, велику, міцну і багату Україну (3 жур.);

в) Нашими виробниками все було зроблено для того, щоб потрапити на світовий ринок машинобудування (3 жури.).

46. Позначте рядок, у якому визначено тип складнопідрядного речення:

Там, де річки глибок і вигин сині верби гойда у воді, я увечері вийшов на вигін проводити літа молоді (І. Світличний)

а) обставинне місця;

б) займенниково-співвідносне;

в) обставинне супровідне.

47. Позначте рядок, у якому визначено тип смислових відношень, що встановлюються між частинами складносурядного речення *Чи то мені здається, чи то справді свист тихшає?* (М. Коцюбинський):

а) взаємовиключення явищ;

б) чергування подій, явищ тощо;

в) одночасність подій, явищ.

48. Позначте рядок, у якому визначено тип смислових відношень, що встановлюються між частинами складносурядного речення *Не лише економічні проблеми треба вирішувати сьогодні, але й думати про актуальні завдання духовного розвитку* (3 газ.):

а) ототожнювальні;

б) перелічувальні;

в) градаційні.

49. Позначте рядок, у якому визначено тип смислових відношень, що встановлюються між частинами складносурядного речення *Десь жде на роси жінка молода, а під возами чеше коси степова біда* (А. Малишко):

а) зіставні;

б) протиставні;

в) одночасності дій, явищ тощо.

50. Позначте рядок, у якому визначено тип смислових відношень, що встановлюються між частинами складносурядного речення *Добрі відгуки одержав наш проект "Виставка однієї картини", і при тому її високий рівень було відзначено на Міжнародному мистецькому форумі в Брюсселі* (3 журн.):

а) градаційні;

б) поширювальні;

в) приєднувальні.

ВЗІРЕЦЬ

ОС «Бакалавр» спеціальність – 035 «Філологія. Переклад»	Кафедра Журналістики та мовної комунікації 2023-2024 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни «Сучасна українська мова»	Затверджую Завідувач кафедри <hr style="width: 80%; margin: 0 auto;"/> (підпис) М.І. Навальна « » 2023 р.
--	--	---	--

Тестові завдання різних типів

1. Узгодьте поняттям з його визначенням

1	Лексикологія	1	розділ науки про мову, в якому вивчається сукупність умовних знаків для передачі на письмі усної мови
2	Фразеологія	2	наука, яка вивчає словниковий склад мови – значення слів, їх походження, вживання, зв'язок з іншими словами
3	Фонетика	3	розділ мовознавчої науки, який вивчає лексичне значення, походження і вживання фразеологізмів
4	Графіка	4	розділ мовознавства, в якому вивчається звукова система мови та різноманітні звукові зміни, що відбуваються в мовному потоці

2. Позначте рядок, в якому всі голосні звуки є не лабіалізованими (огубленими):

1	[a], [e], [i], [o]
2	[i], [e], [a], [и]
3	[e], [и], [y], [i]
4	[и], [y], [o], [a]

3. Позначте рядок, в якому всі приголосні звуки свистячі:

1	[ш], [ч], [ж], [дж]
2	[ц], [с], [ц'], [з]
3	[ж], [ш], [ч], [ф]
4	[ч], [ч], [ш], [х]

4. Граматика – це:

5. У якому рядку закінчення іменників у формі родового відмінка однини записано правильно:

1	розуму, болю, виступу, поля, парламента
2	приятеля, туману, тижня, коридору, зошита
3	берегу, трикутника, вівторка, спирту, гектару
4	батьку, столу, аркуша, автомобіля

6. Підбрати пароніми до слів *декоративний, ефективний, кореневий*.

7. Перекладіть стандартні словосполучення українською мовою: *в теченні дня, прийнять за роботу, в п'ять часов, по просьбе*.

8. Позначте рядок, в якому всі слова утворено суфіксальним способом:

1	Росяний, сміливець, узимку, весело, танкіст
2	Пухкенький, лісовик, надзвичайно, словникар, створений
3	Рясенький, спиляний, сухарик, товстісінський, угору
4	Сірість, сріблястий, світанковий, усьоме, творчо

9. Позначте рядок, у якому допущено помилку у визначенні основних ознак словосполучення:

1	словосполучення є комунікативною одиницею
2	словосполучення є номінативною одиницею
3	словосполучення є будівельним матеріалом речення
4	словосполучення складається з повнозначних слів

10. Просте речення ускладнюється:

1	тільки звертаннями й вставними та вставленими конструкціями
2	тільки звертаннями, однорідними членами речення
3	тільки однорідними членами речення й відокремленими членами речення
4	відокремленими членами речення, вставними і вставленими конструкціями

Екзаменаційні запитання

1. Фонетика як розділ мовознавства. Одиниці фонетики.
2. Функціональна диференціація лексики: загальноживана лексика, термінологічна й професійна лексика, діалектна лексика, жаргонна лексика, арго.

Змістовий модуль 3

Модульна контрольна робота № 1

Варіант 1

1. Назвіть основні покоління в сучасній українській літературі:

- а) 60-ки, 70-ки;
- б) 60-ки, 70-ки, 80-ки, «позадесятники»;
- в) 60-ки і «постшістдесятники»;
- г) 70-ки, 80-ки, 90-ці, «постдев'яностівці»;
- г) поділу на покоління не існує.

2. Хто із сучасних письменників послуговується прийомом «поточку свідомості»?

- а) Б. Жолдак;
- б) Ю. Винничук;
- в) Ю. Андрухович;
- г) Ю. Іздрик;
- г) Є. Пашковський.

3. Який твір О. Забужко створила на матеріалі усної народної творчості та біблійної легенди?

- а) «Сестро, сестро»;
- б) «Польові дослідження з українського сексу»;
- в) «Казка про калинову сопілку»;
- г) «Хроніки від Фортінбраса»;
- г) «Шевченків міф України».

4. Укажіть поетичні збірки В. Герасим'юка:

- а) «Небо і площі»;
- б) «Діти трепети»;
- в) «Середмістя»;
- г) «Була така земля»;
- г) «Смереки».

5. Оберіть основні прикмети поетичної творчості М. Воробйова:

- а) синтез національного і модерного начал;
- б) ірраціоналізм;
- в) алогічність;
- г) пародійність та інвектива;
- г) астрофічність.

6. Назвіть представників генерації «літературних батьків»:

- а) І. Франко;
122
- б) І. Жиленко;
- в) Б. Жолдак;
- г) В. Самійленко;
- г) П. Загребельний.

7. Укажіть прикметну рису прозового доробку М. Матіос.

- а) національна проблематика;
- б) фіксація миттєвих вражень і миттєвих відчуттів;
- в) зображення світу через сон, марення;
- г) народнопісенна основа творів;
- г) автобіографічність.

8. Укажіть риси естетики «Бу-Ба-Бу»:

- а) естетика виживання (відчуття особистої свободи в умовах несвободи);
- б) карнавалізація дійсності;
- в) епатаж;
- г) сентименталізм;
- г) використання засобів комічного.

9. Укажіть прикмети постмодернізму:

- а) антиідеологічність;
- б) іронічність;
- в) гра;
- г) еkleктизм;
- г) інтертекстуальність.

10. Оберіть письменників, які входили в літературне угруповання «Пропала грамота»:

- а) О. Ірванець;
- б) Ю. Позаяк;
- в) В. Недоступ;
- г) Р. Садловський;
- г) С. Либонь.

11. Есе «Мій улюблений твір сучасної української літератури»

Варіант 2

1. Укажіть письменників, які входили в літгурт «Нова дегенерація»:

- а) І. Лучук;
- б) Р. Садловський;
- в) І. Андрусяк;
- г) І. Римарук;
- г) І. Ципердюк.

2. Оберіть одну із провідних рис детективів Є. Кононенко:

- а) емоційна напруженість сюжету;
- б) мінімум художніх засобів;
- в) поєднання детективної інтриги й соціальної критики;
- г) відсутні містичні елементи;
- г) акцентований натуралізм вбивства.

3. З-поміж указаних творів виберіть есеїстику Ю. Андруховича:

- а) «Щоденний жезл»;
- б) «Дванадцять обручів»;
- в) «Хроніки від Фортінбраса»;
- г) «Моя Європа»;
- г) «Шевченків міф України».

4. Укажіть поетичні збірки С. Жадана:

- а) «Вогнище на дощі»;
- б) «Цитатник»;
- в) «Історія культури початку століття»;
- г) «Небо і площі»;
- г) «Балада про війну і відбудову».

5. Підкресліть прикметну рису прози С. Процюка:
- а) сентименталізм;
  - б) потік свідомості;
  - в) зображення світу через сон, марення;
  - г) міфологізація села;
  - г) есеїзм.
6. Укажіть лауреатів Шевченківської премії:
- а) В. Медвідь;
  - б) О. Ульяненко;
  - в) Л. Голота;
  - г) Є. Пашковський;
  - г) Д. Іванов.
7. Назвіть авторку «анти-роману», в якому моделюється проблема материнства та творчості:
- а) Галина Пагутяк;
  - б) Оксана Забужко;
  - в) Ніла Зборовська;
  - г) Ліна Костенко;
  - г) Євгенія Кононенко.
8. Укажіть дослідників сучасного літературного процесу:
- а) Т. Гундорова;
  - б) М. Павлишин;
  - в) Т. Прохасько;
  - г) С. Балей;
  - г) О. Білецький.
9. Оберіть твори Валерія Шевчука, в яких постає образ демонічної жіночності:
- а) «Горбунка Зоя»;
  - б) «Середохрестя»;
  - в) «Юнаки з вогненної печі»;
  - г) «Жінка-змія»;
  - г) «Дім на горі».
10. Оберіть українського прозаїка, котрий пише в стилі «посткатастрофної прози»:
- а) Л. Дереш;
  - б) Л. Кононович;
  - в) Т. Прохасько;
  - г) М. Кідрук;
  - г) А. Любка.
11. Есе «Мій улюблений твір сучасної української літератури»

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

1. Культурно-історичні умови розвитку літературного процесу в Україні останньої чверті ХХ – початку ХХІ століття.
2. Типи дискурсів у сучасній українській літературі: неопозитивізм, неомодернізм, постмодернізм як моделі національно-культурного самоусвідомлення.

3. «Київська школа» поезії – оригінальний модерний проект в українській літературі другої половини ХХ ст.
4. Міфопоетичний світ Василя Голобородька.
5. Мистецтво поетичного міфотворення Віктора Кордуна.
6. Специфіка поетичного світу Миколи Воробйова.
7. Поетична генерація сімдесятників.
8. Творчість Тараса Федюка.
9. Поетична творчість Ігоря Римарука.
10. Василь Герасим'юк як репрезентант модерної лірики сімдесятників, її міфологічної течії.
11. Роздуми про суть та істину буття у прозі К. Москальця (роман «Вечірній мед», повість «Келія Чайної троянди»).
12. Проблематика прози Г. Пагутяк («Книга снів і пробуджень», «Записки Білого Пташка»).
13. Передпостмодерні явища в сучасній українській прозі. Літературний андеграунд в тоталітарних умовах.
14. Дискурс київсько-житомирської сміхової альтернативи (В. Діброва «Бурдик», В. Даниленко «Дзеньки-бреньки»).
15. Класична сатира: новела М. Рябчука «До Чаплі на уродини», тексти Ю. Винничука та Ю. Іздрика.
16. Богдан Жолдак – автор книжок прози «Спокуси», «Яловичина». Представник комедійного соц-арту.
17. Трагіфарс, естетична гра у романі Юрія Іздрика «Подвійний Леон». Роман «Воццек»: відтворення «історії хвороби» головного героя.
18. Постмодернізм як культуротворчий феномен. Світоглядовофілософські передумови появи постмодерну.
19. Естетична система напряму. Рівні постмодерного напряму.
20. Прикмети постмодерного мистецтва.
21. Український літературний феномен постмодернізму, його різновиди.
22. Дослідження явища постмодернізму сучасною літературознавчою наукою.
23. Посткарнавальна література як друга течія постмодернізму в українській літературі (В. Діброва, Ю. Винничук, Ю. Іздрик, Б. Жолдак, О. Ульяненко, «Нова дегенерація», «Червона фіра», «Пси святого Юра» тощо).
24. Суспільні трансформації 80-х років та їх осмислення у літературі.
25. Естетичні орієнтири вісімдесятників.
26. Сатирична проза Юрія Винничука.
27. Критичний пафос у поезії вісімдесятників (І. Павлюк, О. Софієнко).
28. Жіночий простір у прозі Є. Кононенко.
29. Авангард 80-х як акція протесту. Літературні авангардисти. Творчість літературного гурту «Бу-Ба-Бу».
30. Посткарнавальна рефлексія Ю. Андруховича («Перверзія», «Московіада»).
31. Риси постмодернізму в «Рекреаціях» Ю. Андруховича.
32. Авантюрна постмодерна проза Олександра Ірванця: проблематика і жанрова своєрідність.
33. Стильові течії в сучасній українській поезії (традиційна, модерна, авангардистська), їх естетичні засади та представники.
34. Формування поетичної генерації «дев'ятдесятників». Особливості постмодерної естетики поетів 90-х років, її відмінність від творчих засад вісімдесятників.
35. Творчість літгурту «Нова дегенерація».
36. Поетична творчість Павла Вольвача.
37. Творчість Василя Слапчука.
38. Місце Олеся Ульяненка в літературному процесі к. ХХ – п. ХХІ ст. (романи «Сталінка», «Вогненне око», «Богемна рапсодія», «Зимова повість», «Син тіні»).
39. Проза В'ячеслава Медведя, художні орієнтири.

40. Апокаліптичні соціальні маргіналії у прозі Є.Пашковського (романи «Безодня», «Вовча зоря»). Проблематика роману-попередження Є.Пашковського «Щоденний жезл».
41. Художня своєрідність роману «Свято» Євгена Пашковського.
42. Естетична концепція жіночої прози. Термін «жіноча література» («жіноча проза», «жіноча поезія», «жіноче письмо»).
43. Творчість Оксани Забужко. Проблематика повісті «Я, Мілена».
44. Проза Ніли Зборовської як психоаналітична модель жіночого письма.
45. Творчість Степана Процюка. Художня своєрідність роману «Інфекція».
46. Проблематика, жанрові різновиди прози Марії Матіос. Проблематика роману «Солодка Даруся».
47. Творчість Валерія Шевчука 90-х – 2000-х років: проблематика, образи, стиль.
48. Особливості прозопису Мирослава Дочинця. Ідейно-тематичний та стильовий рівні роману «Вічник».
49. Проблематика прозопису Володимира Лиса. Поетика роману «Століття Якова».
50. Творчість Сергія Жадана. Романи «Депеш мод», «Ворошиловоград».
51. Поняття «масової літератури». Творчість Люко Дашвар.
52. Жанрові виміри травелогів Максима Кідрука («Мексиканські хроніки», «Любов і піраньї» тощо). Роман Максима Кідрука «Бот»: спроба створення першого українського технотрилера.
53. Тенденції розвитку сучасної української драматургії.
54. Тенденції розвитку історичного роману у 1990-ті рр. «Нова хвиля» історичної романістики у 90-ті рр ХХ ст. Сучасне переосмислення національної історії.
55. Сучасна українська біографістика (В. Врублевська, Р. Горак, С. Процюк та ін).
56. Жанрове розмаїття «масової літератури» (детективи, трилери, мелодрами, кримінальні романи тощо).
57. Розвиток детективного українського жанру, його репрезентанти.
58. Жанрово-стильові особливості сучасної української фантастики (постапокаліптика, кіберпанк, космоопера, наукова фантастика).
59. Генерація постдевіантів чи «міленіумне покоління» (Л. Дереш, Т. Малярчук, Н. Сняданко, С. Андрухович, А. Любка).
60. Найновіші тенденції сучасного літературного процесу.

Зразок екзаменаційного білета

ОС «Бакалавр» спеціальність 061– журналістика	Кафедра журналістики та мовної комунікації 2022 – 2023 навч. рік НПП Чумак Т.М.	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни «Сучасна українська література та літературно-художня критика»	ЗАТВЕРДЖУЮ Завідувач кафедри М.І.Навальна Протокол № 11 від 9 травня 2023 р.
---	---	---	--

Тестові завдання різних типів

1. 1. Встановіть відповідність між авторами та їх творами:

1	«Століття Якова»	А	Василь Шкляр
2	«Покров»	Б	Володимир Лис
3	«Характерник»	В	Оксана Забужко
4	«Музей покинутих секретів»	Г	Люко Дашвар

2. Назвіть роман В. Лиса, в основі якого розповідь про долю трьох жінок:

1	«Соло для Соломії»;
2	«Століття Якова»;
3	«І прибуде суддя»;
4	«Країна гіркої ніжності».

3. Назвіть сучасного українського письменника, котрий першим написав у жанрі технотрилера:

4. Укажіть сучасні літературні угруповання:

1	«Урбіно»;
2	«ОЧ»;
3	«500»;
4	«Музагет»;
5	«Музейний провулок, 8».

5. Який твір О. Забужко створила на матеріалі усної народної творчості та біблійної легенди?

6. Укажіть прикмети постмодернізму:

1	скандальність;
2	іронічність;
3	гра;
4	еклектизм;
5	віра у високе мистецтво.

7. Хто із сучасних письменників послуговується прийомом «потoku свідомості»?

8 Найвідоміший прозовий твір Ліни Костенко.

9. Автором кримінального роману в сучасній прозі є...

10. Назвіть твори, які присвячені художньому осмисленню подій Євромайдану та російської-української війни.

Екзаменаційні запитання

1. Культурно-історичні умови розвитку літературного процесу в Україні останньої чверті ХХ – початку ХХІ століття.
2. Особливості прозопису Мирослава Дочинця. Ідейно-тематичний та стильовий рівні роману «Вічник».

9. Методи навчання

Використання методів навчання в процесі викладання навчальної дисципліни «Сучасна українська мова» зумовлено пізнавальним і виховним значенням цього курсу та його місцем у системі підготовки фахівців усіх напрямів (нормативна професійно орієнтована навчальна дисципліна), а також метою та завданнями його вивчення.

У процесі викладання навчальної дисципліни використовують такі методи навчання:

- за джерелами знань: словесні – розповідь, пояснення; наочні – презентація, ілюстрація; практичні – індивідуальні завдання, самостійна робота, практична робота;
- за характером логіки пізнання: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний;
- за рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Задіяно практикум, спрямований на вироблення навичок самостійної моральної орієнтації майбутніх журналістів у складних професійних ситуаціях. Форми організації навчання: аналіз текстів, робота в «малих групах» з літературою та словниками, ділова гра, метод навмисної помилки, творчо-дослідницькі завдання, тренувальні тестування тощо.

10. Форми контролю

Форми контролю забезпечують одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення в навчально-пізнавальній діяльності студентів і про ефективність праці викладача. Під час викладання навчальної дисципліни «Сучасна українська мова» застосовують такі методи контролю за навчально-пізнавальною діяльністю студентів, як метод усного контролю у вигляді індивідуального та фронтального опитування, письмовий контроль (письмові відповіді на питання, предметний/термінологічний диктант, виконання репродуктивних, творчих, пошукових тощо завдань; модульних контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, поточного тестування та ін.). Підсумковий контроль знань – іспит.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (від 26.04.2023 р. протокол № 10).

Таблиця 1. Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результатами складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **Р дис** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації **Р ат** (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **Р нр** (до 70 балів): **Р дис = Р нр + Р ат**.

12. Навчально-методичне забезпечення

1. Навчальний план підготовки бакалавра 035 «Філологія».
2. Підручники та навчальні посібники.
3. Опорні конспекти лекційних і практичних занять.
4. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.
5. Семестрові завдання для самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни.
6. Матеріали поточного та підсумкового контролю (контрольні завдання до практичних занять; завдання на модульні контрольні роботи для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу).
7. Перелік питань до екзамену. Екзаменаційні білети.

13. Рекомендовані джерела інформації

1. Авраменко Олександр. Українська самотужки. Київ : Видавництво «Грамота». 2021. 96 с.
2. Баденкова В., Зинякова А. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Акцентологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Миколаїв : МНУ, 2017. 279 с.
3. Бодик Остап, Рудакова Тетяна. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 416 с.
4. Вербич Святослав. Граматика української мови в таблицях за оновленим правописом. Київ : Видавництво «Арій», 2022. 128 с.
5. Голобородько Я. New Ukrainian alternative (Знакові тексти помежів'я XX – XXI століть). Харків : Основа, 2016. 116 с.
6. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ : КММ, 2019. 124с.
7. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. Київ: Критика, 2016. 263 с.
8. Габор В. Від Джойса до Чубая: Есеї, літературні розвідки та інтерв'ю. Львів: ЛА «Піраміда», 2016. 168 с.
9. Данчук Ю. Моя українська вільна. Спілкуймося легко!: Візуалізований довідник. Київ : Видавництво «Основа», 2023. 192 с.
10. Дивоовид: Антологія української поезії XX століття: упорядкування, передмова, довідки про авторів І.Лучука. Тернопіль : Навчальна книга, 2017. 784 с.
11. Дністровий А., Андрусак І. Сучасна українська література кінця XX ст. – початку XXI ст. : Хрестоматія. Київ: Національний книжковий проект, 2018. 464 с.
12. Єгорова Т.Д. Практичний курс української мови: Навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2022. 160 с.
13. Констанкевич І. Сучасна українська література: стилі, покоління, творчі індивідуальності: навч. посібник. Луцьк, 2018. 328 с.
14. Наконечна Л. Б. Сучасна українська мова: Фонетика. Орфоепія. Морфонологія. Графіка. Орфографія: посібник. Видання 2-е, доповнене і перероблене. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 108 с.
15. Неборак В. Введення у Бу-Ба-Бу: (Хронопис кінця тисячоліття). Львів: ЛА «Піраміда», 2016. 308 с.
16. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. 2-е видання, доповнене. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2020. 328 с.
17. Поліщук Я. Ревізії пам'яті: літературна критика. Луцьк ; ПВД «Твердиня», 2017. 216 с.
18. Пономарів О., Різун В., Шевченко Л. Сучасна українська мова. Підручник. Київ : Видавництво «Либідь», 2022. 488 с.
19. Саєнко В. Сучасна українська література: компендіум. Одеса, 2018. 352 с.
20. Соколова С. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія. Підручник. Київ : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2017. 252 с.

21. Сучасний літературний процес: імена та тенденції : аналітично-інформаційне видання / Сумська обл. універс. наук. б-ка ; уклад. С. В. Сагайдак, Г. П. Кашуба. Суми, 2018.
22. Український правопис. 2023. Київ : Наукова думка, 2023. 390 с.
23. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови: Модульний курс. Навчальний посібник. Київ : Алерта, 2020. 284 с.
24. Шевчук С. В., Кабиш О. О., Клименко І. В. Сучасна українська літературна мова: Навчальний посібник. Київ : Алерта, 2017. 544 с.

Інформаційні ресурси

1. Словник української мови online: у 20 т. / Томи 1-8. (А-Мішурний) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=1&page=0>
2. «Словники України» on-line [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
3. Словник української мови online: у 20 т. / Томи 1-10. (А-Обміль) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ulif.org.ua>
4. Сайт Український мовно-інформаційний фонд НАН України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ulif.org.ua/>
5. Лінгвістичний портал «Mova.info» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mova.info/Page.aspx?l=61>.
6. Словник української мови. У 20-ти т. / Український мовно-інформаційний фонд НАН України; за ред. В. М. Русанівського. — Київ: Наукова думка, 2010. — Т.1. А — Б. — 911 [Онлайновий доступ до перших шести томів](#). Томи 1-9: [Переглянути онлайн](#).
7. Універсальний словник-енциклопедія (УСЕ) на сайті [Словопедія](#).
8. Вікісловник uk.wiktionary.org. [Переглянути онлайн](#).
9. ГРАК, Генеральний регіонально анотований корпус української мови. [Переглянути онлайн](#).
10. Український національний лінгвістичний корпус. [Онлайн](#).
11. Корпус інтернет-текстів українською мовою. [Онлайн](#).
12. Корпус української мови з порталу Мова.інфо. [Онлайн](#).
13. Український мовно-інформаційний фонд Національної академії наук України: Український лінгвістичний портал — [Словники України Online](#).
14. Українські словники он-лайн: орфографічний, тлумачний, синонімів rozum.org.ua.
15. Українські словники на лінгвістичному порталі mova.info.
16. Українські словники на сайті [Словопедія](#).
17. Багатомовний онлайн словник [Glosbe](#).
18. Портал словників української мови СЛОВНИК.ua. [Онлайн](#).
19. Словники української мови онлайн [на WorldwideDictionary.org](http://na.WorldwideDictionary.org).
20. Публічний електронний словник української мови «УКРЛІТ.ORG». [Онлайн](#).
21. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. — Електронні дані. — Київ : НБУВ, 2013-2015. — Режим доступу: www.nbuv.gov.ua
22. Підручники онлайн. Режим доступу:
23. <http://kultura-movy>.
24. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
25. <http://nepravylno-pravylno.wikidot.com/>
26. <http://ponomariv-kultura-slova.wikidot.com/>
27. <http://rodovyi-vidminok.wikidot.com/>
28. <http://ros-ukr-idioms.wikidot.com/>
29. <http://sum.in.ua/>
30. <http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/>
31. <http://yak-my-hovorymo.wikidot.com/>

32. <http://www.litopys.org.ua/>
33. <http://www.mova.info/>
34. <http://www.novamova.com.ua/>
35. <http://www.pravopys.net/>
36. <http://www.r2u.org.ua/>
37. <http://www.rozum.org.ua>